

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Факультет педагогічний
Кафедра педагогіки та психології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи

_____ 2022р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
АНАТОМІЯ ТА ФІЗІОЛОГІЯ

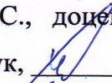
Ступінь бакалавра

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальність 053 Психологія

освітня програма Психологія

2022 – 2023 навчальний рік

Розробник: Литвиненко І.С., доцент кафедри педагогіки та психології
кандидат психологічних наук, (Литвиненко І.С.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології

Протокол № 1 від «27» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри (Султанова Н.В.)

Опис навчальної дисципліни
Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	денна форма навчання
	Спеціальність 053 Психологія	Нормативна
Індивідуальне навчально-дослідне завдання: здійснити анатомо-фізіологічний опис моделі окремих видів або аспектів психічної діяльності	053 Психологія	Рік підготовки:
		1-й
Загальна кількість годин – 150 год.		Семестр
		1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 год. самостійної роботи студента – 6 год.	Ступінь бакалавра	20 год.
		Практичні
		30 год.
		Лабораторні
		Самостійна робота
		100
Вид контролю: іспит		

Мова навчання – українська.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи для студентів денної форми навчання становить: 150 год.: 50 год. – аудиторні заняття, 100 год. – самостійна робота (33% /67%).

Заочна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	заочна форма навчання
	Спеціальність 053 Психологія	Нормативна
Індивідуальне навчально-дослідне завдання: здійснити анатомо-фізіологічний опис моделі окремих видів або аспектів психічної діяльності	053 Психологія	Рік підготовки:
		1-й
Загальна кількість годин – 150 год.		Семестр
		1-й
	Ступінь бакалавра	4 год.
		Практичні
		10 год.
		Лабораторні
		Самостійна робота
		136
Вид контролю: іспит		

Мова навчання – українська.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи для студентів денної форми навчання становить: 150 год.: 14 год. – аудиторні заняття, 136 год. – самостійна робота (9% /91%).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та очікувані результати навчання

Мета курсу «Анатомія, еволюція нервової системи та психофізіологія»: знайомство студентів-психологів із теоретичними основами анатомії нервової системи та психофізіології, формування системних знань про нейропсихофізіологічні основи психічних функцій.

Завдання курсу:

- **методичні:** на основі системного підходу та доцільного застосування розмаїття традиційних та інноваційних методів і прийомів викласти основні теоретичні та методологічні особливості анатомії нервової системи та психофізіології;
- **пізнавальні:** посилити пізнавальний інтерес до вивчення змісту навчальної дисципліни; формувати науковий світогляд, уявлення про сучасний стан розвитку еволюції нервової системи людини, анатомії та психофізіології;
- **практичні:** ознайомити студентів із сучасними методами та методиками дослідження психофізіологічних функцій, вчити застосовувати їх на практиці;
- **розвиваючі:** стимулювати ініціативність, аналітичні, комунікативні, творчі здібності студентів-психологів; розвивати словесно-логічну пам'ять, увагу до деталей, професійне мислення;
- **виховні:** укріплювати позитивну учбову мотивацію, впевненість у собі; прививати толерантність, тактовність, відповідальність, самостійність.

Передумови для вивчення курсу: базові знання з біології та загальної психології. Навчальна дисципліна складається з 5-ти кредитів.

Очікувані результати навчання:

- 1) володіння сучасними технологіями діагностики і організації наукового дослідження в діяльності психолога;
- 2) Здатність організовувати та здійснювати психологічну службу.

Згідно з вимогами ОПП студент оволодіває такими **компетентностями:**

I. Загальнопредметні:

- володіння базовими уявленнями про основи анатомії, еволюції нервової системи та психофізіології, що сприяють розвитку загальної культури та кругозору студентів-психологів;
- володіння культурою мислення, аналізом, синтезом, узагальненням та систематизацією фактів і теоретичних положень, що вивчаються;
- володіння практичними способами пошуку наукової і професійної інформації з використанням сучасних комп'ютерних засобів, мережевих технологій, баз даних;
- володіння дослідницькими навичками щодо вивчення актуальних проблем анатомії, еволюції нервової системи та психофізіології;
- здатність до самовдосконалення та саморозвитку на основі рефлексії своєї діяльності;
- здатність виконувати завдання у групі, ефективно спілкуватися і взаємодіяти, дотримуючись етичних норм поведінки;
- здатність працювати самостійно, проявляти ініціативність, уміння організувати свій час.

II. Фахові:

- володіння уявленнями про основи поняття, категорії, наукові теорії анатомії ЦНС та психофізіології, вільне їх використання та оперування ними;
- володіння уявленнями про будову основних структур нервової системи людини, застосування анатомічних / психофізіологічних знань в обґрунтуванні функціонування й оцінці особливостей протікання психічної діяльності на різних етапах онтогенезу, володіння критеріями оцінки норми та відхилень психічного розвитку людини;
- володіння сучасними методами психодіагностики й організації наукового дослідження з питань анатомії нервової системи та психофізіології, що актуальні для діяльності практичного психолога;

- здатність визначати психофізіологічні механізми детермінації когнітивних, емоційних, мотиваційних процесів і станів, виділяти психофізіологічні показники прояву психічних процесів і станів.

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Анатомія нервової системи

Тема 1. Загальні уявлення про анатомію та еволюцію нервової системи

Тема 2. Центральна нервова система: структура, основні функції

Тема 3. Будова і рефлекси спинного мозку, провідні шляхи

Тема 4. Будова головного мозку, його функції

Кредит 2. Загальний план будови та властивості нервової системи

Тема 5. Будова і функції нейрона

Тема 6. Структура та функції нервових волокон

Тема 7. Властивості нервової системи

Тема 8. Властивості нервової системи

Тема 9. Поняття про рефлекс. Схема рефлекторної дуги

Кредит 3. Онтогенез та еволюція нервової системи людини

Тема 10. Пренатальний період онтогенезу нервової системи

Тема 11. Постнатальний період онтогенезу нервової системи

Тема 12. Загальний філогенез нервової системи

Кредит 4. Основи психофізіології. Функціональні стани

Тема 13. Загальні поняття фізіології нервової діяльності

Тема 14. Методологічні проблеми психофізіології.

Тема 15. Методи психофізіологічних досліджень

Тема 16. Психофізіологія функціональних станів

Кредит 5. Психофізіологічна характеристика нервової діяльності

Тема 17. Психофізіологія сенсорних процесів

Тема 18. Психофізіологія пізнавальних процесів

Тема 19. Психофізіологія емоцій і сну

Тема 20. Психофізіологія діяльності

4. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

<u>Назви тем</u>	<u>Кількість годин</u>
------------------	------------------------

1	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р
2	3	4	5	6	7	
Кредит 1. Анатомія нервової системи						
Тема 1. Загальні уявлення про анатомію та еволюцію нервової системи	8	2	2	-	-	4
Тема 2. Центральна нервова система: структура, основні функції	7	2	-	-	-	5
Тема 3. Будова і рефлекси спинного мозку, провідні шляхи	8	2	2	-	-	4
Тема 4. Будова головного мозку, його функції	7	-	2	-	-	5
Усього:	30	6	6			18
Кредит 2. Загальний план будови та властивості нервової системи						
Тема 5. Будова і функції нейрона	7	2	2	-	-	3
Тема 6. Структура та функції нервових волокон	6	-	2	-	-	4
Тема 7. Властивості нервової системи	3	-	-	-	-	3
Тема 8. Особливості діяльності нервових центрів	7	2	2	-	-	3
Тема 9. Поняття про рефлекс. Схема рефлекторної дуги	7	2	2	-	-	3
Усього:	30	6	8			16
Кредит 3. Онтогенез та еволюція нервової системи людини						
Тема 10. Пренатальний період онтогенезу нервової системи	10	2	2	-	-	6
Тема 11. Постнатальний період онтогенезу нервової системи	10	-	2	-	-	8
Тема 12. Загальний філогенез нервової системи	10	2	2	-	-	6
Усього:	30	4	6			20
Кредит 4. Основи психофізіології. Функціональні стани						
Тема 13. Загальні поняття фізіології нервової діяльності	8	2	2	-	-	4
Тема 14. Методологічні проблеми психофізіології	7	-	-	-	-	7
Тема 15. Методи психофізіологічних досліджень	7	-	-	-	-	7
Тема 16. Психофізіологія функціональних станів	8	-	2	-	-	6
Усього:	30	2	4			24
Кредит 5. Психофізіологічна характеристика нервової діяльності						

Тема 17. Психофізіологія сенсорних процесів	8	2	-	-	-	6
Тема 18. Психофізіологія пізнавальних процесів	7	-	2	-	-	5
Тема 19. Психофізіологія емоцій і сну	7	-	2	-	-	5
Тема 20. Психофізіологія діяльності	8	-	2	-	-	6
Усього:	30	2	6			22
Усього годин	150	20	30	-	-	100

180

Заочна форма навчання

Назви тем	Кількість годин					
	Заочна форма					
	Усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р	
<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>
Кредит 1. Анатомія нервової системи						
Тема 1. Загальні уявлення про анатомію та еволюцію нервової системи	7	2	-	-	-	5
Тема 2. Центральна нервова система: структура, основні функції	8	-	-	-	-	8
Тема 3. Будова і рефлекси спинного мозку, провідні шляхи	7	-	2	-	-	5
Тема 4. Будова головного мозку, його функції	8	-	2	-	-	6
Усього:	30	2	4			24
Кредит 2. Загальний план будови та властивості нервової системи						
Тема 5. Будова і функції нейрона	7	2	-	-	-	5
Тема 6. Структура та функції нервових волокон	6	-	-	-	-	6
Тема 7. Властивості нервової системи	6	-	-	-	-	6
Тема 8. Особливості діяльності нервових центрів	6	-	-	-	-	6
Тема 9. Поняття про рефлекс. Схема рефлекторної дуги	5	-	-	-	-	5

Усього:	30	2	0			28
Кредит 3. Онтогенез та еволюція нервової системи людини						
Тема 10. Пренатальний період онтогенезу нервової системи	10	-	2	-	-	8
Тема 11. Постнатальний період онтогенезу нервової системи	10	-	2	-	-	8
Тема 12. Загальний філогенез нервової системи	10	-	-	-	-	10
Усього:	30	0	4			26
Кредит 4. Основи психофізіології. Функціональні стани						
Тема 13. Загальні поняття фізіології нервової діяльності	8	-	2	-	-	6
Тема 14. Методологічні проблеми психофізіології	7	-	-	-		
Тема 15. Методи психофізіологічних досліджень	7	-	-	-	-	7
Тема 16. Психофізіологія функціональних станів	8	-	-	-	-	8
Усього:	30	0	2			28
Кредит 5. Психофізіологічна характеристика нервової діяльності						
Тема 17. Психофізіологія сенсорних процесів	7	-	-	-		7
Тема 18. Психофізіологія пізнавальних процесів	8	-	-	-	-	8
Тема 19. Психофізіологія емоцій і сну	7	-	-	-	-	7
Тема 20. Психофізіологія діяльності	8	-	-	-	-	8
Усього:	30	0	0			30
Усього годин	150	4	10	-	-	136

**5. Теми лекційних занять
Денна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Анатомія нервової системи</i>		
1	Тема 1. Загальні уявлення про анатомію та еволюцію нервової системи	2
2	Тема 2. Центральна нервова система: структура, основні функції	2
3	Тема 3. Будова і рефлекси спинного мозку, провідні шляхи	2
<i>Кредит 2. Загальний план будови та властивості нервової системи</i>		
4	Тема 4. Будова і функції нейрона	2
5	Тема 5. Особливості діяльності нервових центрів	2
6	Тема 6. Поняття про рефлекс. Схема рефлекторної дуги	2
<i>Кредит 3. Онтогенез та еволюція нервової системи людини</i>		
7	Тема 7. Пренатальний період онтогенезу нервової системи	2
8	Тема 8. Загальний філогенез нервової системи	2
<i>Кредит 4. Основи психофізіології. Функціональні стани</i>		
9	Тема 9. Загальні поняття фізіології нервової діяльності	2
<i>Кредит 5. Психофізіологічна характеристика нервової діяльності</i>		
10	Тема 10. Психофізіологія сенсорних процесів	2
	Разом:	20

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Анатомія нервової системи</i>		
1	Тема 1. Загальні уявлення про анатомію та еволюцію нервової системи	2
<i>Кредит 2. Загальний план будови та властивості нервової системи</i>		
4	Тема 4. Будова і функції нейрона	2
	Разом:	4

**6. Теми практичних занять
Денна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Анатомія нервової системи</i>		
1	Тема 1. Загальні уявлення про анатомію та еволюцію нервової системи	2
2	Тема 2. Центральна нервова система: структура, основні функції	2
3	Тема 3. Будова і рефлекси спинного мозку, провідні шляхи	2
<i>Кредит 2. Загальний план будови та властивості нервової системи</i>		
4	Тема 5. Будова і функції нейрона	2
5	Тема 6. Структура та функції нервових волокон	
6	Тема 8. Особливості діяльності нервових центрів	2
7	Тема 9. Поняття про рефлекс. Схема рефлекторної дуги	2
<i>Кредит 3. Онтогенез та еволюція нервової системи людини</i>		
8	Тема 10. Пренатальний період онтогенезу нервової системи	2
9	Тема 11. Постнатальний період онтогенезу нервової системи	
10	Тема 12. Загальний філогенез нервової системи	2
<i>Кредит 4. Основи психофізіології. Функціональні стани</i>		
11	Тема 13. Загальні поняття фізіології нервової діяльності	2
12	Тема 26. Психофізіологія функціональних станів	2
<i>Кредит 5. Психофізіологічна характеристика нервової діяльності</i>		

13	Тема 18. Психофізіологія пізнавальних процесів	2
14	Тема 19. Психофізіологія емоцій і сну	2
15	Тема 20. Психофізіологія діяльності	2
	Разом:	30

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Анатомія нервової системи</i>		
1	Тема 3. Будова і рефлекси спинного мозку, провідні шляхи	2
2	Тема 4. Будова головного мозку, його функції	2
<i>Кредит 3. Онтогенез та еволюція нервової системи людини</i>		
3	Тема 10. Пренатальний період онтогенезу нервової системи	2
4	Тема 11. Постнатальний період онтогенезу нервової системи	2
<i>Кредит 4. Основи психофізіології. Функціональні стани</i>		
11	Тема 13. Загальні поняття фізіології нервової діяльності	2
	Разом:	10

7. Самостійна робота

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Анатомія нервової системи</i>		
1	Тема 1. Загальні уявлення про анатомію та еволюцію нервової системи	4
2	Тема 2. Центральна нервова система: структура, основні функції	5
3	Тема 3. Будова і рефлекси спинного мозку, провідні шляхи	4
4	Тема 4. Будова головного мозку, його функції	5
<i>Кредит 2. Загальний план будови та властивості нервової системи</i>		
5	Тема 5. Будова і функції нейрона	5
6	Тема 6. Структура та функції нервових волокон	5
7	Тема 7. Властивості нервової системи	6
8	Тема 8. Особливості діяльності нервових центрів	5
9	Тема 9. Поняття про рефлекс. Схема рефлекторної дуги	5
<i>Кредит 3. Онтогенез та еволюція нервової системи людини.</i>		
10	Тема 10. Пренатальний період онтогенезу нервової системи	5
11	Тема 11. Постнатальний період онтогенезу нервової системи	5
12	Тема 12. Загальний філогенез нервової системи	5
<i>Кредит 4. Основи психофізіології. Функціональні стани</i>		
13	Тема 13. Загальні поняття фізіології нервової діяльності	4
14	Тема 14. Методологічні проблеми психофізіології	6
15	Тема 15. Методи психофізіологічних досліджень	6
16	Тема 16. Психофізіологія функціональних станів	5
<i>Кредит 5. Психофізіологічна характеристика нервової діяльності</i>		
17	Тема 17. Психофізіологія сенсорних процесів	5
18	Тема 18. Психофізіологія пізнавальних процесів	5
19	Тема 19. Психофізіологія емоцій і сну	5
20	Тема 20. Психофізіологія діяльності	5
	Разом:	100

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Анатомія нервової системи</i>		
1	Тема 1. Загальні уявлення про анатомію та еволюцію нервової системи	7
2	Тема 2. Центральна нервова система: структура, основні функції	8
3	Тема 3. Будова і рефлекси спинного мозку, провідні шляхи	7
4	Тема 4. Будова головного мозку, його функції	8
<i>Кредит 2. Загальний план будови та властивості нервової системи</i>		
5	Тема 5. Будова і функції нейрона	7
6	Тема 6. Структура та функції нервових волокон	8
7	Тема 7. Властивості нервової системи	8
8	Тема 8. Особливості діяльності нервових центрів	8
9	Тема 9. Поняття про рефлекс. Схема рефлекторної дуги	7
<i>Кредит 3. Онтогенез та еволюція нервової системи людини</i>		
10	Тема 10. Пренатальний період онтогенезу нервової системи	7
11	Тема 11. Постнатальний період онтогенезу нервової системи	7
12	Тема 12. Загальний філогенез нервової системи	8
<i>Кредит 4. Основи психофізіології. Функціональні стани</i>		
13	Тема 13. Загальні поняття фізіології нервової діяльності	7
14	Тема 14. Методологічні проблеми психофізіології	8
15	Тема 15. Методи психофізіологічних досліджень	8
16	Тема 16. Психофізіологія функціональних станів	8
<i>Кредит 5. Психофізіологічна характеристика нервової діяльності</i>		
17	Тема 17. Психофізіологія сенсорних процесів	7
18	Тема 18. Психофізіологія пізнавальних процесів	8
19	Тема 19. Психофізіологія емоцій і сну	7
20	Тема 20. Психофізіологія діяльності	8
	Разом:	136

8. Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ)

Підготовка теоретичного та дослідницького анатомо-фізіологічного опису моделі окремих видів або аспектів психічної діяльності (за вибором студента);

Структура ІНДЗ: вступ, теоретична частина / дослідницька частина, висновки, список використаної літератури

Обсяг ІНДЗ: 10-12 сторінок друкованого або 13-15 сторінок рукописного тексту.

9. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ЄКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, уміння самостійно опрацювати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу модуля.

Критерії оцінки з навчальної дисципліни

«Відмінно» - глибоке і повне оволодіння студентом змісту навчальної програми, вміння виділити теоретичне та фактичне у навчальному матеріалі, самостійно побудувати відповідь, визначити основні теоретичні поняття, а також правильний стиль та літературна форма відповіді. Відповідь повинна бути впевнена та без помилок.

«Дуже добре» - студент демонструє повні знання навчального матеріалу, допускає незначні пропуски матеріалу, вміє застосувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює правильні відповіді;

«Добре» - глибоке та повне засвоєння студентом змісту навчального матеріалу, вміння правильно викласти та довести вивчені поняття, правила, положення, закономірності тощо. Однак студент припускається неточностей та незначних помилок у змісті викладеного, або по формі чи стилю викладання навчального матеріалу.

«Достатньо» – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє інтегровано застосувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки;

«Задовільно» - відповідь студента свідчить про знання навчального матеріалу, однак він припускається суттєвих помилок, що вказує про недостатньо глибоке розуміння основних понять та положень. За формою у відповіді немає єдності. Відповідь являє собою хоча й правильні, або розрізнені думки.

«Незадовільно» - студент має розрізнені знання, в яких немає системи, не виділяє головного і другорядного, не вміє виділити теоретичне та фактичне у змісті навчального матеріалу, припускається грубих помилок. Це рівень знань, на якому неможливе подальше вивчення програмного матеріалу.

Кількість балів у кінці **семестру** повинна складати від 250 до 500 балів (за 5 кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний **розподіл балів, які отримують студенти** за 5 крд.

Поточне оцінювання та самостійна робота										КР	Накопичувальні бали/сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	50	500
25	25	25	25	20	20	20	20	20	30		
T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20	50	
30	40	25	25	25	25	25	25	25	25		

***Примітка.** Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 б.

10. Засоби дігностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи

(зокрема есе, реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

11. Методи навчання

Усний виклад матеріалу: наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, спостереження над усним мовленням, спостереження над мовним матеріалом, порівняльний аналіз, виразне читання текстів; ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки та ін.).

12. Рекомендована література

Базова:

1. Анатомія людини: підручник: у 3 т. / А.С. Головацький, В.Г.Черкасов, М.Р. Сапін та ін. – Вид. 3, доопрацьоване. – Вінниця: Нова книга, 2014.
2. Анатомія та еволюція нервової системи: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / О. Д. Боярчук. – Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2014. – 395 с.
3. Власов Г.В. Психофізіологія: курс лекцій / Г.В. Власов. – Миколаїв: Іліон, 2015. – 174 с.
4. Грицюк І. М. Психофізіологія: навч. посіб. для студентів ВНЗ / І.М. Грицюк. – Луцьк: Вежа-Друк, 2017. – 331 с.
5. Кузів О.Є. Психофізіологія: курс лекцій / О.Є. Кузів. – Тернопіль: вид-во ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017. – 194 с.

Допоміжна:

1. Кокун О.М. Оптимізація адаптаційних можливостей людини: психофізіологічний аспект забезпечення діяльності: Монографія / О.М. Кокун. – К.: Мілениум, 2004. – 265 с.
2. Кокун О.М. Психофізіологія. Навчальний посібник / О.М. Кокун – К.: Центр навчальної літе: ратури, 2006. – 184 с.
3. Корольчук М.С. Психофізіологія діяльності: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / М.С. Корольчук. – К.: Ельга, Піка-Центр, 2003. – 100 с.
4. Крушельницька Я.В. Фізіологія і психологія праці / Я.В. Крушельницька. – К.: КНЕУ, 2002. – 182 с.
5. Майдіков Ю.Л. Нервова система і психічна діяльність людини. Навч. посібник / Ю.Л. Майдіков, С.І. Корсун. – К., 2007. – 280 с.
6. Малхазов О.Р. Психологія та психофізіологія управління руховою діяльністю / О.Р. Малхазов. – К.: Євролінія, 2002. – 320 с.
7. Маруненко І. І. Психофізіологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / І. М. Маруненко. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2010. – 407 с.
8. Неттер Ф. Атлас анатомії людини / Френк Неттер [пер. з англ. А.А. Цегельський]. – Львів: Наутілус, 2004 – 529 с.
9. Філіппов М.М. Психофізіологія людини: Навч посіб. / М.М. Філіппов. – К: МАУП, 2003. – 136 с.
10. Черкасов В.Г., Гумінський Ю.Й., Черкасов Е.В., Школьніков В.С. Історія анатомія (хронологія розвитку та видатні анатоми). – Луганськ: ТОВ «Віртуальна реальність», 2012. – 148 с.
11. Черкасов В.Г., Хмара Т.В., Макар Б.Г., Проняев Д.В. Анатомія людини. – Чернівці: Мед.університет. 2012. – 462 с.

13. Інформаційні ресурси

1. Пошукова система Національної бібліотеки імені В.І.Вернадського - <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Наукова періодика України - <http://www.nbuv.gov.ua/portal/>